

TELEGRAFULU ROMANU

Nr. 60. ANULU XV.

Sabiiu, in 27 Iuliu (8 Aug.) 1867.

Telegraful este de done ori pe septembra : joi și Dumineca. — Prenumeratia se face in Sabiiu la expeditorul foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gață prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretul prenumeraturii pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei și pen-

tru provinciole din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și terri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intea ora cu 7. cr. sirula, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Doue idei frumose.

Suntu momente in care un'a séu alta idea iá o directiune cu asiá mare rapesciune incátu abia te poti tiné de cursulu ei. In astfelui de casu nu poti că sa reflectezi asupr'a ei, pentru ca impetuositatea cu care ea trece inainte nu-l da regazulu a te reculege. Atunci trebuie sa te multiamesci privindu numai iutiél'a cu care trece prin lume o asemenea idea, vaierandu pre omenimea carea in alte impregiurări s'aru puté solosi de ea, ca nici natur'a din afara nu i-o pote privi. Suntu iéra impregiurări in care se pune in cursu atare idea buna si frumósa, cari nu dau locu unui ratinamentu mai cu sângere si in care impregiurări, candu ai face vre-o incercare de a areta asupr'a unui neajunsu, din care pote sa urmeze vre-o stricaciune ideei frumose, ai provocá o multime de ómeni asupr'a-ti, te-ai posená poreclitu de aversariu alu acelei séu acelorui idei. Ni se pare ca in asemenea situatiune ne aflamu cu doue idei frumose din tempulu nostru, idei specialminte române si de folosu adeverat si curatru romanescu in privint'a culturei si inaintarei române : societatea literaria din Bucuresci si societatea „Transilvania“ pentru ajutorarea juniorilor români din imperiulu austriacu, studenti la academii si universităti.

Avenu nenorocire dupa unii si norocirea dupa altii a judecă lucrurile din punctul de vedere alu realizări practice si de aceea se intielege, ca de multe ori ne atragemu numai neplacerea celor ce voru a pasi in publicu cu ce-va novitate si a acelor ce nu au alte cuvinte decât a aplauda bunu si reu ce ese in lume sub o firma frumosa, maialesu déca acést'a pôrta vestmentulu naționalismului séu alu patriotismului. Notandum est, ca in casnul de fatia e vob'a de idei cu simbure.

Un'a din ideile de mai susu e mai bine de unu anu de candu a aparutu in lume si era dejá anulu de candu avé a se pune in lucrare. Acést'a e societatea literaria. Nici român nici ne românun ne preocupatu nu se va aflá, carele sa cutedie a combatte ide'a că atare. O simte ori-cine se interesá si se occupa cătu de putinu de limb'a româna, ca e necessitate a se statorf o armonia, preputinu, o unitate in scriere, se simte o necessitate de o statorire chiaru si in lessiconulu si gramatic'a romanésca, pentru de a se pune odata capetu, galicismiloru, germanismiloru, slavonismiloru, magiarismiloru si grecismiloru etc. etc. ce bantue limb'a romanésca. Insa óre bine su a se incarcá acést'a a facere in unu vasu ce pare ca pôrta flamura politica, séu era mai bine candu din capulu locului remané tota afacerea numai si numai afacerea barbatilor de litere in lota form'a? Ni se va imputá, ca pentru ce acum cu acestu sfatu si nu mai inainte? Dara amu facetu mai susu alusione, ca cum o pote cine-va pati in impregiurări de aceste candu se opune torentului si de alta parte, avendu lucrulu a mána barbat cu esperintia mai multa, putinatarea nostra a cugetatu, ca pote suntu impregiurări, cari noi inca nu le cunoșcemu si cari pre lângă tóte greutătile ce ni se pare ca se scóla a se pune in calea aestei impregiurări nevinovate, aceea se va realizá dupa proiectarea acelor ce o au scosu la lumina; in fine vediendu nefericitele polemii ce se incinsera pentru denumirea unui séu altui literatu de a fi membrulu acelei societăti si suspiciunarea, ca atari observări purcedu din unu feliu de gialusia séu interesu pecuniariu.

In anulu trecutu fu coler'a carea facu pedeci adunări literatiloru de en um i i pentru societate, cu tóte ca de pre atunci mai strabatù in publicu ca membrii ungureni nu voru capetá concediulu recerutu pentru a puté siedé la acea mésa pacinica, unde are a se tratá despre literatura. Acum ve-

demu, ca „Albin'a“ in nrulu 80 ne prognosticează neputinti'a séu celu putinu agravarea realisării a estei idei frumose si in acestu anu, pâna acum, pentru ca illustr. Sea Dlu Andreiu Mocioni din causele unor circumstante grele familiari, cari nu suferu indepartarea in acestu tempu nu va puté participá; pentru ca Dlu Babesiu a primitu unu concediu care are mare asemenea cu oprirea dela participare; pentru ca D. prof. Sbier'a din Bucovin'a nu capatá concediu. Remâne acum sa mai fie si altii totu in acestu séu altu tipu impedecati si atunci totulu e amanatu séu celu putinu stirbitu.

„Albin'a“ face urmatoreea propunere : „Ne vine intrebarea ca óre nu aru fi fostu mai bine a se proiectá acea adunare unde-va pre teritoriulu austriacu, si ca óre nu s'aru puté face inca acum ce-va in asta privintia?“

Acesta propunere ne-a datu curagiulu a ne descoperi acum si noi parerea nostra in publicu. Mai intâi insa a reflecta : ca déca unu singura Candianu a pututu dâ ansa la temeri asiá de grave incátu sa fia escortatul preste margini, din causa ca a calatoritul prin regiunile cele pittoresci, precari le cercetéza in totu anulu atâti englezii, belgiani, nemti, francesi etc. si cari merita a fi cunoscute de ori-ce român, intrebâmu acum ca óre nu voru stârnii si mai mari suspiciuni si adunare mai mare de barbati. Bine sa simu intielesi, ca vorbim luandu lucrulu din partea reala. Si apoi mai adaugem : ca óre s'a adoperat pres'a româna (din România) atâtu prin articuli proprii cătu si prin corespondintie pretinse — si din Transilvania de a pregati terenul pentru liniscea autoritătilor politiene de dincóce in casulu unei adunări de literati din tóte tierile unde suntu români, aici in Transilvania? Tóte aceste nu s'a facutu, prin urmare prospectele ce ni le face „Albin'a“ nici nu credem ca aru avé unu resultat dorit. Bine aru fi sa nu fia cum cugetâmu noi in privint'a acést'a.

Acum sa venim la parerea nostra, carea amu disu, ca Albin'a ne-a incuragiato a o descoperi. Noi amu fi disu, ca Guvernulu Romaniei facea bine déca din capulu locului nu se amestecá că atare in afacerea acést'a si acést'a cu atâtu mai verlosu cu cătu elu are o constitutiune carea lasa forma-re ori căroru societăti, intr'uniri etc. In Bucuresci inse se poate forma o societate literaria cum suntu cele trei române din Austria, cărei ministrul de culte si instructiunea publica, déca tocmai vrea statul român sa se intereseze de literatur'a româna in unu gradu asiá imbucuratoriu, putea sa-i vina intr'ajutoriu cu o sumă de bani, pentru ca sa-i lesneșea lucrările. Acesta societate independenta de influintele politice ale statului, séu mai dreptu, independenta de prepunerile politice sa fia alesu din sinulu ei pre barbatii ce-i are mai competenti spre scopulu lipsat, totu odata insa sa se fia pusu in corespondintia inofensabila cu cele trei societăti literarie din Transilvania, Banatu-Ungaria si Bucovina, că sa caute si ele dupa barbatii loru ce-i au mai apti pentru scopulu amintitui si sa-i transmita la loculu care se aru fi destinatul prin contielegerea delegatiunelor acestoru societăti literarie intre sine, chiaru si cu ajutorie dela respectivele asociatiuni, si credem, ca nimenea nu aru fi pututu avé unu cuventu in contra. Déca societatea româna din Bucuresci aru fi avutu din bugetulu séu subvenția sea sa dea diurne séu ori cum le vomu numi ajutorile banesci din parte-i, bine de bine; insa Guvernulu sa se fia ferit de a denumi si a asemná bani pentru suditi straini; déca nu din altu motivu din acel'a, căci scimus bine cum unii ómeni cauta de tóte pările nodu in papura, — nu pentru ca aru fi frica asiá mare de noi, dara pentru a aflá carlige prin care sa ni se pote pune pedeci in prosperarea nostra naționala.

Eata asiá dara pre scurtu parerea nostra in privint'a unei din acele doue idei maretie.

Venim asupr'a celei de a dou'a:

Ea are de scopu ajutorarea juniorilor români cari voru studia la universităti. Scopulu e laudabil pre cătu numai se pote. Doue impregiurări avem sa reflectam, nu se combatem, aici, si adeca, ca dupa impregiurările in care traimu dora era mai consultu déca se incungurá ori-ce alte forme, si ajutorile se mijloceau pre căile legalisate dejá si aici la noi si căroru nimenea nu aru fi fostu in stare a le atribui scopuri „perniciose statului.“

Si in privint'a acestor'a Transilvanenii, Ungureni, Bucovinenii a fostu prestatu calea formandu dejá asociațiuni, cari potu primi ajutorie cătu de molte séu in forma de taxe séu in forma de colecte binevoitore. Aceste asociațiuni dupa puterile loru au ajutat si ajuta tineri de tota clas'a si déca ajutorile loru nu putura fi pâna acum mai abundante, e cauza saraci'a materiala, in care innotâmu si cu care ne luptâmu cea mai mare parte. Cugetâmu ca era bine déca in tipulu acest'a se concentrau mai multe puteri aci decât prin insintiarea acest'a se se mai risipe si din ceste ce le aveam, in afara. Acést'a e o reflessiune, la care adaugem si aceea, ca buayointia se fia si formele au apoi forte putinu sa faca.

A dou'a Reflessiune este asupr'a art. 4. carele dupa parerea nostra nu-si ore locul, fără de a nu vătemă simtiul naționalu a românilor din Austria si de alta parte, carele neci decum nu e in stare de a inchide calea abusului, candu va ajunge treb'a că art. 4 alu statutelor sa-lu impedece. In unu statu de multe națiuni cum e ala nostru, fără român lucra pre cătu la tae capulu si-i ajungu puterile spre a servi romanismului. Acést'a a devenit o individualitate pre care statul o recunoșce si pre care la casu de lipsa trebuie sa o si apere, pentru ca numai in tipulu acest'a pote ave si elu apoi ajutoriul care-lu pote pretinde dela ori care individualitate corporativa cum e si cea a unei naționalităti. Asiá-dara fia-care barbatu carele se pregatesc prin studii pentru servitii publice ale statului in sensu mai strinsu si mai largu, déca e român va fi eo ipso datoriu a lucră si pentru interesele naționalismului seu, apoi fia acel'a stipendiati séu nestipendiati de cine-va. Din ambe reflessiunile se vede dura ca noi nu suntem in contra scopului. Totu ce amu dorí e: că vorb'a sa fia putina si isprav'a multa.

P. S. Ceea-ce priveste societatea adangemus ca Dlu Alessandru Romanu prof. la Universitatea din Pest'a si Dlu Dr. Ios. Hodosiu membru ai societății literarie din Bucuresci a trecutu pre aici spre Bucuresci. La Brasovu intr'unindu-se si cu alti membri voru calatori la tînt'a caletoriei Dloru. Cu tóte aceste ne informâmu ca toti căti suntu desemnati si denumiti din Austria nu voru putea luă parte.

Evenimente politice.

Sabiiu, 26 Iuliu
Din Pest'a aflâmu, ca membrii ung. ai deputațiunei de complanare aveau sa se adune in Lunea trecuta. In 8 Aug. n. se ducu apoi la Vien'a pentru ca tina in diu'a urmatore o conferintia preliminaria si in 10 sa se deschida conferintiele. Ministeriul ung. va fi reprezentat de ministrii Lonay si Gorove iera ministeriul din Vien'a de ministerul Taaffe pâna la reintorcerea ministerului Beust din Gastein, si de Becke.

In Croatia numai acum s'a pusu in lucrare amnestia data cu ocazia incoronării.

Caletoria Imperatului Napoleon la Salisburgu va urma intre 16—19 Augustu. Imperatul Napoleon nu va ave neci unu ministru lângă sine.

Foile prussiane au inceputu a scrie in unu tonu

mai linisită în ceea-ce privesc pre Francia. N. A. Ztg. scrie încă că situația în Orient devine totu mai amenintătoare și că rescularea în Bulgaria e de mai mare însemnatate ca cea din Creta isolată.

Köln. Ztg. vorbesce despre abdicarea sa de tronu în favoarea fiului său a principelui de corona Umbert carele calatoresc acum pre la curtile puterilor europene. Aceeași sfârșită conjectură ca în România se voru regulă lucrurile încătu la schimbarea de tronu România să fie deja capitala Italiei. E de însemnat ea tocmai acum „Giuntă“ despre care amu pomenit și noi în unul din nr. trecuti e forte activă, totu în inteleșul de a deveni România în curenț capitala Italiei și în România se facu pregatiri, cari insinuă că acolo se ascăpta evenimente serioze.

Din Corfu se spune: că în Atenă tînă doi membri ai regimului provizoriu din Creta cu ministrul președinte din Grecia conferinție; că regimul Greciei aru fi decis a sprinț revoluționea din Creta din toate puterile; că regimul grecescu aru chiamat rezervele și au cumpăratu 50,000 pusei și sișe baterii de munte; că deca pâna în Septembrie nu sa alege cauza cretenilor, Grecia declară Turciei resbela.

Din România cetimă acum de mai multu tempu despre o eventuală schimbare în ministeriu.

România și puterile europene.

De ani ocupa România politica Europei. După puștiunea ei geografică tierra aceasta e făcută de a fi maru de certă între influența rusească și austriacă; însemnatatea ei politică însă au induplcatu și pre Francia cea de alătmîntrea asiatică de departata de marginile ei a căntării să-si aduca și ea (Franța) înfluența ei la valoare.

Cele din urmă nisuntie ale Principatelor durăne au avutu esențialmente scopul a se scăpa de preponderanța rusească și de scopulu intrigelor boieresci, ce erau scutite cîndu de Rusia cîndu de Austria. Prin aceasta politicei Franței i s-a datu de sine ocazia a se mestecă mai tare că ori să cîndu în afacerile României și atâtă contopirea Moldaviei și Munteniei în unu statu prenum si introducerea unei dinastii straine e a se multiamă cu deosebire lui Napoleon III.

Junele principe s-a apucat cu unu curagiunaru de lucrul celu greu, de a se regeneră o tierra subminată de decenii în toate directiunile și pre cătu se pote de a introduce în sfîrșul statelor independente ale României; însă cu cătu întreprinderea aceasta avea prospecte de reșita la ce Franța înținea bucurosu mâna de ajutoriu, cu atâtă Russa facea mai viia opoziție și cu atâtă mai vertosu a inceputu a se folosi de miscările separatistice din Moldavia. Principele Carolu în decursul anului trecutu și în celu de fată și a formatu ministeriale,

înțindu-se strinsu de constituție, din majoritatea camerei. Dara nici o administrație nu a pututu remană asiatică îndelung la guvern, pentru că să pote pune în lucrare sfîrșul de reforme întreprinse de Principe.

Cu să, carele se retrase la Parisu și a căruia relaționi cu agenti rusești se pare că nu au începutu nici odata, au contribuitu încătu-va la turbura rea afacerilor române și avu în fine naivitatea a se rugă *) de Principele Carolu să-lu lase a reintorce în tierra, ceea ce deca se facea aru fi contribuitu și mai multu la materiale aprindiecișe a urelor de partidă din tierra. Într-aceea ministrul celu nou de interne Brăteanu se află înaintea unui pericol politico și social. Tendințile separatistice în Moldavia au luat unu caracteru nelinișitoriu, parte și din acea impregiurare, că Iasi a incetat, a fi capitala și fiindu ca populația în urmă referințelor celor negați aserie saracirea tierii jidovimej. Brăteanu cu o mai necredibile scurtă vedere cauta a face populara în tierra puterea centrală prin pasarea energetică contra evreilor.

Aflămu acum din istoricul celu mai siguru, că Principele Carolu a fostu din capulu locului contrăori-căruia experimentu de feliul acesta, și ca numai greutatea de a forma altu ministeriu l'a induplcatu a lasă pre Brăteanu în o criza, că amintia pre fia-care dă cu eruperea de nelinișciori pe fată. Lucrul s-a incurcatu și mai tare prin aceea, că comună israelita din Iasi s-a pusu sub protecția „Aliantiei israelite“ din Parisu și ca la regimul francesu s-a sternutu unu felu de neplacere, din cauza că vre-o cătă-va oficeri pruscani fura chiemati la București, că sa dea unele sfaturi la reorganizarea armatei române. Rîvnă prea mare a unor agenti ai regimului francesu a descris starea lucrului de asiatică, că și cum activitatea oficerilor francesi ce se aflau déjà în tierra și acelora ce era să vină să fie paralizata, pre cîndu regimul pruscanu, nici că a cugetat vre-o data a tramești oficeri pruscani în servitii romanesci.

Elu nu au vrutu alta decătu ceea ce a făcutu și alte regime bine voită României, să dea unu statu la reformele proiectate. Regimul francesu s-a convinsu într-aceea că lucrul sta cu totulu altfelu și a arestatu partidelor, cari vreau a se folosi în modulu acesta spre a slabî dinastia cea nouă, că ele nu au să se radime pre cărtea aceasta.

Nu demultu Principele de Hohenzollern, părintele Principele Carolu se află în Parisu. Elu fu primitu de Imperatorul Napoleonu cu mare distinc-

*) Celitorii și voru aduce aminte de epistolă atinsă, aici pre carea o amu publicat în nr. cătu și de alte declarații solemnă ale principelui Cusă în primăvara dinastiei în România, pre care autorul articulului le cuprinde în cuvîntul naivitate. R.J.

țune și după cum ni se scrie nouă din Parisu, din istoru bunu, Napoleonu a asiguratu pre Principele că simpatiele lui nu s-a recită nici decum cătră dinastia cea nouă română. Imperatorul a incunguratu cu mare precauție, de a dă vre-unu sfatu, carele să semene numai pre de parte a ceva amestecu în referințele interne ale României, dă într-ă prezentare amicabilă nu se pare a dovedi că ministrul Brăteanu aru fi favoritul Imperatorului, precum se nevoia agentii în tempulu din urma în Parisu a face pre cine-va să crede asiatică ceva.

Ne lipsescu indigitațiiile despre decisiunile Principele Carolu. Din tîrziu însă ce audimă și din alte părți din Parisu și România, se vede că puștiunea ministrului Brăteanu abia va fi consistentă. Principele de Hohenzollern, avându ocazie, după scirile noastre, de a vorbi, afară de Imperatorul Napoleonu și cu alte persoane însemnate, a luat de acolo convingerea, că cele ce s-a petrecutu pâna acum în România nu au pututu clatină puștiunea Principele Carolu și adeca din acelu simplu motivu nu, pentru că în Franța bine se scie, că România face acum celu din urma experimenții pentru integritatea și independența sa și pentru că Principele celu neresponsabil după constituție s-a tînuitu strinsu de formele constituționale.

Nu putem sci înainte deca aceasta stimulatiune nu s-ară schimbă, cîndu persoana acăstă atâtă de ostilitate (prigonita) în Parisu, cum e cea a lui Brăteanu, aru mai remană la guvern.

Principele Carolu e în acestu momentu întrătătă vighiitorulu păcei europene, întru cătu pacea se vede amintiată prin cestiunea orientala. Se desparte Moldavia de legatură sa cea nouă, atunci va fi predă Russiei, la care casu abia se va mai pute infrenă tendința națională de a anecta teritoriile slave de media di. Dinastia cea nouă română are unu dreptu necondiționat, că rivalitățile puterilor nordice și apusene sa nu-i ingreneze prea tare lucrul. Deceprințe Carolu are lipsa de o armată de nou organizată, ceea ce e evident, spre a pute susține pacea în lantrul și spre a putea sprinț cele dintâi loviri inimice, să nu mai întrebe nimenea, că după ce mustă fața elu de bine a se face reorganizare.

(„Köln. Ztg.“)

Statutele societății „Transilvania.“

Dle Redactoru!

Amu onore a ve comunică statutele societății Transilvania, rugandu-ve se binevoitoi a le publică și în colonele dinariului Dyoste.

Se scie cum s-a întemeiatu aceasta societate.

Mai mulți teneri transilvaneni, studenți la universitatea din București, serbandu aniversarea dîlei

*) Tîrziu diuarele române suntu rugate de a reproduce.

FOLIÓRA.

Órele libere.

de P.....

Motto

Beatus ille qui procul negotiis
Paterna rura bobus exercet suis

Cu astfelu de cuvînte înfățișezu unu poetu Romanu deplină fericire a unui omu liber — independent, care are ce-i trebue fără că existentia lui sa fie alterata de alte daravere sociale. —

Sermanulu poetu! elu — că toti poetii — pote ca numai pentru aceea a nimerită asiatică de bine dictiunea astă, pentru că elu a simtitu ce-i lipsesc de a fi fericit. — Totu cuvîntul din acea strofa ponderăza munti de auru. —

Sa fii de parte de valurile lumiei, că sa nu te conțurbe politica dîlei. — Sa aibi mosă ta eredită dela mosi și stramosi, — bunaora unu castelu frumosu, de a căruia ună parte sa se intinde secundii agri și verdele praturi, iera de altăsa se perește în cele mai afunde dumbravi și paduri redimate de caruncile stânchi ale inaltelor alpi; în fine sa aibi și turmele tale de totu felulu de vite, că abundantia de mijloace, ce suntu necesarie spre a-ti cultiva economia cea paradisica, pentru că sa nu fii constrinsu de a cadă prada usurărilor crestini din tagma lui Cainu. —

Sa fi avutu acelu poetu romanu, tîrziu ce si le doră în dictiunea sea — pote că nu aru fi simtitu

asiatică de tare perderea, după cum si o imagină, — celu puținu astădi nu avem o eschiamatiune poetică asiatică de eclatanta, după cum o a nimerită.

Renumitulu poetu din Ardeauu celu operduramănu de multu, în órele sele cele de prejurma fantasma totu de milioane, cu care si aru pute fericit națiunea. —

Acum care din acești doi poeti avură mai bunu gustu? — Alegeti ve după placu! Eu sau ve spune gustulu meu în urmatoreea anecdota:

Se dice că odata trei neguiațiori companiști traiau foarte amicabili, și dreptu unul cătră altul. Astă intemplantă Mercuriu dieulu speculantilor o raportă președintelui olimpicu, dieului, Joue, că unu ce nemai auditu în departamentulu afacerilor comerciale. Bine! dise Jupiter, dreptu premiu pentru asta nemai audită omenia vrăju sa remunerezu, dară numai pre acelă dintre ei, care va sci cere dela mine mai multu.

Dupa ce Mercuriu fini comisiunea sea și luă la protocolu pre tustrei companiștii asupra postulatelor lor, raportă lui Joue urmatorele:

Celu dintâi cere: că din totu metalul de pe pamentu sa se facă ace, și cu acele acestea sa se cose atâtă saci, pâna se voru locu în tîrziu acele, apoi sacii sa i se umple cu galbeni. —

Alu doilea cere, că tota apă căta se află pre pamentu sa se facă cernăla, și din cernăla astă sa se scria 9 iara după acestu 9 atâtea nule pâna candu se va ispravi tota cernăla, apoi sa i se plătescă atâtă galbeni cătu contine sumă asiatică scrisă. —

Alu treilea dice: că elu nu cere nici mai multu nici mai putinu decătu totu ce au cerutu cei doi dinainte la olalta. —

Asiaci asiu face și eu deca asiu avé de a alege între dorintele susu atinslor poeti. Celo puținu masiu elegă cu poesiă — că și cei trei neguiațiori cu respusul lui Joue, care le rezolvă: și pe nesele să se duca la dr... și ca nice e unu amu atâtă.

Apoi se cită Dyostă boerii și ecocone! — ce se faci? — omulu e lacomu. — Chiara sa poseda cesi doreau ambii poeti, eu totu mi-asiatică mai posti ce-va sciti asiatică, cum au făcutu locuitorii din Lupșia Olteana, unu satu micu de vrăjă 20 de gazde fără popas fără dascalu, care pre la an. 1852 cîndu caleatori a imperatulu prin tierra, și devisă românilor eră de a cere o universitate, dedura și ei imperatului o petiție, unde cereau pr-o-pr im o căsa li se reintórcă o livadia ocupata de fostulu Domnul Pamantescu, apoi pr o secundo: „ne mai rugămu și de universitate!!!“

Asiaci și eu, în castelulu acela pre care vi lașu amu și o biblioteca frumosă, în care se află tîrziu chrisóyele și documentele istorice privitoare la istoria naționale, căte său perduțu, ascunsu său nimiricitu, și căte aru mai fi de lipsa pentru întregirea istoriei naționale; — atunci — se le ușescu — ca nu me vîeti mai vedé in — — „Gură satului.“

M'asiu inchide ermetice în lumea vechia, că sa nu mai amu de a face cu pigmeii lumei cei nouă nemică.

M'asiu scobor în criptele protoparintilor nostri, și în catacombele trecutului celui gloriosu pentru că numai acolo mai da de urme ale adeseatelor virtuti, a amôrei patriotică, a pietăției religioase, a faptelor curăță natuale. —

de 3/15 Maiu, diu'a reinvierei naționalității române în Transilvania în 1848, propusera inițiarea unei societăți pentru ajutorul studentilor români de pește Carpati.

Ide'a fu salutata cu entuziasm de unu numern mai însemnatu de studenti și alti Români generosi.

Se tinura mai multe intr'uniri, se votara statutele societăției, și se alese comitetul. S'au luate tōte măsurile putințiose pentru asigurarea du-ratei societăției.

Societatea, departe de a fi politică, nu are altu scopu decât a de a stringe legămintele de frătie intre junimea studiosa din tōte părțile Romanimei, venindu in ajutoriul studentilor Români din Transilvania și părțile ei.

Mai pre susu de ver-ce partitul politicu, noi ne adresâmu, pentru sprijinirea acestei societăți, cătra toti Români de ver-ce clăsa, de ver-ce partitul, de ver-ce stare.

Vocea nostra nu va resună in desieru.

Români din valea Dunarei si voru aduce aminte ca, in cursu de lungi secoli, la tempu de pericolu, acei Carpați sempieterni ai Daciei centrale, au fostu deapurea locul de scapare alu naționalității române. De acolo, din Sinulu Carpaților, a desințu Negru-Voda de a intemeiau tiér'a romanescă; de acolo a venit Dragosiu-Voda de a funda statul Moldovei; și pre eandu, in tempii mai din urma, elementul străin parea a ne amenintia limb'a și a stange chiaru simtiulu naționalității române, totu Români din acei Carpați venira a reinvia limb'a, naționalitatea și literatur'a română.

Neci odata Romanii din Transilvania nu cunoșcera pentru densii alta missiune in aceste tieri, afară de aceea de a profesă ide'a naționalității române. Ei neci odata n'au făcutu alta politica in tieriile române; și neci unul dintr'ensii n'a agoniștu aici vre-o data alta avere afară de stim'a si recunoșcintia adeveratilor Români.

Astazi, asicurati și tari in consciintia naționalității noastre, noi de abia mai avemu trebuinta de apostolatul loru. Ear ei, ei neci odata n'au fostu mai amenintiau in limb'a și naționalitatea loru.

Unu bine nemarginitu le putemu face, venindu in ajutoriul junimei loru studiouse.

Nicairea in Europa, poporul, adeveratul popor, n'a produsu din sinulu seu propriu, și prin mijloacele sale proprie, barbati cu invetiatura, atât de numerosi și atât de meritati, ca in Transilvania. Junimea studiosa a acestui popor merita respectul și ajutoriul tuturor.

Încătu pentru noi, noi datorâmu fratilor nostri acestu ajutoriu. Nu e Românu care nu se va grabi a-si imprimi pre intrecute acesta sacra datoria.

Inscrierea de membri ai societăției și responsabilitatea taxei se poate face la ver-care din membru comitetului, precum și la alti onorabili domni căror'a

Renumitulu umorist Safiru nu credea ceea ce dice proverbiul ca lumea s'a intorsu de anapodă, pentru ca déca aru fi asiā atunci tōte virtușile tocmai iéra yitiele civilisațunei moderne aru fi apusu supt pamant, d. e. in locu de Banc-note amăve totu moneta sunatore, s. a.

Ei la pasiunea mea a-si fi mai adaugatu și aceea ca in locu de falsificări și lacune istorice, amăve tōte monumentele cele adeverate ale trecutului, cu care mi-asi umplu bibliotec'a idealisata, — dupa placere și trebuinta.

* * *

Dara sa lasâmu pre poeti in beatitudinea ilu-siunilor sele și sa ne conformâmu pasiunile cele nevinovate cu realitatea cea prosaica. In ecuilibrul acestei conformări inca voiu puté astă de-si nu feericrea dara celu putinu indestulirea relativa.

Inca nu avemu palatori de biblioteci și musee proprie in cari sa fi adunat gloriosele reliquie ale antecesorilor nostri, de aceea pâna atunci sa cau-lâmu a ne folosi de liberalitatea acelor'a, ce s'au ingrițuit mai bine că noi.

Eata eu in orele libere, — déca tempulu fără alta ocupatiune lu poti numi asiā — in renumit'a biblioteca a Baronului Bruckenthal din Săbiu, din liberalitatea stimaverului Directoru alu acestei biblioteci a Dlui profesor Reisenberger dedui preste trei diplome originale, pâna acum necunoscute publicităției, care au fōrte mare însemnatate atât pentru istoria bisericiei noastre, cât și pentru literatur'a română, — incătu acesta inventiune nu o-a-si dat'o pentru tōta fraseologia poetilor.

In numerul viitoriu voiu face acea placere publicului celitoru, de aici comunică comor'a asta.

(Va urmă)

s'au imparitul liste tiparite și subscrise de presedinte și secretariu.

Eata cum e compusu comitetul societăției : presedinte, A. Papiu Ilarianu, V.-presedintă, Cernatescu și V. A. Urechia. Secretari, Laurianu și Procopiu. Casieru, Ioann Martlnovicu co-merciantu. Ceilalți membri : Florianu A. Robescu, P. Gradisteanu, Hajdeu, Corvinu, Tacitu, Fortunat, Ianculescu și Precupu.

Bucuresci, 18 Iuliu 1867.

Presedintele Societăției

A. Papiu Ilarianu.

STATUTELE

Societăției Transilvani'a

pentru

Ajutorirea studentilor români
din Transilvania și părțile ei.

Art. 1. Societatea portă numele de Transilvania.

SCOPULU

Art. 2. Scopul societăției este, stringerea legămintelor de frătie intre junimea studiosa din tōte părțile Romanimei, venindu in ajutoriul studentilor Români din Transilvania și părțile ei.

Art. 3. Numai studentu dela Academie și universități, lipsiti de mijloce, se voru bucură de ajutorul societăției.

Art. 4. Dorint'a societăției este ca, cei ce voru studia cu ajutorul ei, dupa terminarea studiilor se continua a servi romanismulu in partea locului.

Art. 5. Presedintele societăției, in urm'a unei decisiuni a adunării, va aduce la cunoșcintia publica epoca candu societatea va fi in stara se ajute din venitul fondului ei.

Art. 6. Totu Românu poate deveni membru alu societăției.

Unu strainu inca poate fi numitul membru onorariu alu societăției.

Art. 7. Ori-cine va voi se fia membru, n'are decât a cere inscrierea sea in registrul societăției, platindu inainte celu putinu o rata lunara.

Art. 8. Fia-care membru odata inscrisul, chiaru prin acest'a se obliga că membru alu societăției celu putinu pre unu anu.

Art. 9. Unu membru care n'ară indeplini obligațiunile sale prevideute prin statute neci dupa o trei somatisune ce i s'aru face din partea comitetului, se va privi ca numai voesce a face parte din societate.

Art. 10. Presedintele societăției se alege de adunare din senulu societăției. Elu este totu odata Presedinte alu Comitetului și alu adunării.

Art. 11. Adunarea societăției poate numi membri de onore, presedinti și vice-presedinti de onore.

Fondul Societăției

Art. 12. Fia-care membru e datoru a respunde societăției celu putinu 12 sfanti pre anu, in rate lunare seu și pre anul intregu inainte.

Art. 13. Membrul onorariu la primirea decretului de numre respunde odata pentru totu deun'a doi galbeni.

Art. 14. Membru adunării inca primescu decret in urm'a verificări loru de către adunare. La primirea acestor decrete, ei respundu o taxa de căte doi sfanti.

Art. 15. Societatea va cercă a-si mari fondul prin tote mediele cele mai potrivite cu natura și scopulu ei, precum suntu cu deosebire : conferințe și publicații și literarie și alte asemenei.

Art. 16. Societatea primesce cu recunoșcintia daruri, subvenții, donații etc.

Adunarea Societăției

Art. 17. Presedintele coneocă adunarea societăției la fia-care trei luni.

La casu de trebuinta se poate convoca și de mai multe ori in sessiune astraordinaria.

Art. 18. Adunarea se convoca la reziedința Comitetului in Bucuresci.

Art. 19. Membrii adunării suntu :

a) Membrii comitetului.
b) Acei domni membri ai societăției cari au luat initiativă intemeiarei ei.

De acestia se voru tine și acei domni studenti Români dela Academie și Universități, cari pâna la finele acestui anu 1867, voru binevoi a cere inscrierea domniei loru in registrul membrilor societăției.

c) Acei domni membri ai societăției cari, prelungă minimulu du 12 sfanti pre anu, voru respun-

de societăție, odata pentru totudeun'a, sum'a doi spre-dieci galbeni. In fine,

d) Acei cari in cursu de cinci ani, au in-deplinit regulatu tōte obligațiunile de membri ai societăției.

Art. 20. Presedintele societăției deschide adunarea prin o dare de séma, in numele comitetului, despre starea societăței.

Art. 21. Ceciunile adunării se facu prin majoritatea relativa de voturi.

Art. 22. Membri absenți se considera că invoiti cu decisionele adunării.

Art. 23. Membri comitetului ieu cuventul dar nu votea in afacerile in cari suntu datoru respondere.

Art. 24. Procesele verbale ale adunării se ridigă, sub priveghiera presedintelui, de trei sau mai mulți secretari alesi din sinulu adunării dintre membri ce nu facu parte din comitet.

Art. 25. Atribuțiunile adunării suntu :

a) Alegera comitetului prin votu secretu.
b) Esaminarea socotelelor din fia-care trimisru.

c) Alegera comisiunelor necesare.

Anume, socotelele voru fi esamineate de o comisiune căreia se voru prezenta tōte registrele. Asta comisiune va prezenta adunării unu raportu, opinandu.

d) Votarea bugetului.

c) Modificării in Statute nu se potu face decât fiindu presenti doce treimi din numerulu totalu alu membrilor adunării, și numai cu majoritate de doce treimi a celor presinti. Asemenea propunerii trebuie a fi subscrise de cinci membri presenti ai adunării.

f) Decisiunii asupr'a ori-cărora medio prin cari s'aru pute mai usioru ajunge scopul societății.

Art. 26. Adunarea gasindu de trebuinta a convocă vre-o data pre toti membrii societăției fără deosebire, va decide acest'a prin majoritatea de doce treimi din numerulu totalu alu membrilor adunării. In acesta sesiune a adunării se va vota de mai inainte si regulamentul dupa care au sa fie conduse desbaterile acelei adunări generale si estraordinarie. Totu adunarea societăției va fișa de mai inainte si obiectele asupr'a cărora va avea a fi consultata acea adunare generale.

Comitetul Societăției

Art. 27. Comitetul se compune din 15 membri:

Unu presedinte;

Doi vice-presedinti;

Unu primu și unu alu doile secretari;

Unu casieru; și alti membri.

Art. 28. Membrii comitetului se alegu de adunarea societăției pre unu anu. Ei potu si realesi.

Art. 29. Cerendu trebuinta, comitetul poate se numește sub-casieri, contabili și sub-secretari.

Art. 30. Presedintele convoca comitetul celu putinu odata pre luna la diu'a intâiu.

Art. 31. Decisiunile se facu prin majoritate de voturi.

Art. 42. In lips'a Presedintelui, atribuțiunile lui le indeplinesc unul din vice-presedinti delegat de presedinte.

Art. 33. Comitetul reprezintă societatea in afara ; ingrijesc de avere societăției si de observarea statutelor, si executa decisiunile adunării.

Art. 34. Tōte hârthiele in numele societăției si alu comitetului au sa fie subscrise de presedinte si unu secretariu.

Art. 35. Comitetul va depune la finele fia-cărui trimestru banii incasati, la unu locu siguru, că sa fructifice.

La casu candu in deursulu unui trimestru banii incasali aru ajunge la sum'a de 30 galbeni, comitetul e obligat ai depune sa fructifice inainte de implementarea trimestrului.

Art. 36. Registrele voru fișa in evidența temporulu de candu si sum'a capitalei ce fructifica.

Art. 37. Comitetul este responsabile adunării de tōte actiunile sele.

Art. 38. Societatea incepe anulu cu 1 Iuliu 1867.

Art. 39. Scopul acestei societăți pentru ajutoriul studentilor români din Transilvania și părțile ei, nu se poate schimba nici odata fără a desfintă insa-si societatea.

Art. 40. La casu candu societatea s'aru jussia, fondulu ei va trece negrescut la asociatiunea transilvana pentru literatur'a română si cultur'a poporului român.

Acste statute s'au votat dăsilitiv in a trei

